

ZABRANJENO PUŠENJE "zapalilo" Montreal

Kad reditelj diktira ritam

Emir Kusturica ne prestaje da iznenađuje. Rečeno jezikom glavnog junaka iz njegovog prvog filma "Sjechaš li se Doli Bel", Kusta "svakog dana u svakom pogledu sve više napreduje". Naime, slavni reditelj sve više se angažuje i afirmiše i kao muzičar. Bas gitaru je zamijenio ritam i solo gitarom i zajedno sa svojim starim jaranom Neletom stilski transformisao grupu "Zabranjeno pušenje", koja je danas postala jedna od najpopularnijih muzičko-scenskih atrakcija u Evropi. Kako dr Nele Karajlić (rođeno ime Nenad Janković) davno u pjesmi reče: "Samo se hrabri dokopaju slave!"

Dokaz njihove rastuće popularnosti bio je i poziv da sviraju na zatvaranju 24.-og po redu "Svetskog filmskog festivala" u Montrealu, sigurno najznačajnije smotre "pokretnih slika" u Sjevernoj Americi. "Zabranjeno pušenje" je 4. septembra održalo dva besplatna koncerta na otvorenom prostoru, u samom srcu Montreala, na trgu ispred festivalskog centra "Place Des Arts".

Bio je to potpuni trijumf. Predstavljajući se u novom imidzu, sa originalnim repertoarom koji je mješavina svih muzičkih žanrova, Kusta i Nele su sa svojim bendom "zapalili" montrealsku publiku, među kojima je, naravno, bilo prisutno dosta naših "faca".

Kombinacija starih srpskih narodnih pjesama, ciganske muzike, obrade djela klasične muzike i svima poznatih melodija, izvedenih na različitim svetskim jezicima, uz dosta parodije, energije i našeg prepoznatljivog šarma i duše, pokazala se neodoljivim izazovom i za Montreal. Čak se i poslovično ozbiljni direktor festivala Serž Lozik zadovoljno smješкао, uživajući,

zajedno sa hiljadama okupljenih gledalaca, u veličanstvenom show-u "Zabranjenog pušenja". Tako to izgleda kada reditelj diktira ritam, uz podršku svog sina Stribora na bubnjevima.

Montrealska štampa je sutradan zabilježila da je "Kusturica spasio festival" ističući da je koncert "Zabranjenog pušenja" bio najvažniji događaj na celom festivalu koji je ove godine donio filmove koji su bili ispod očekivanog kvaliteta.

Kao pravi svjetski putnici, Kusta i Nele su sa svojim bendom "doletili" dan ranije, u kasno popodne, iz Pariza, i "odmaglili" sljedeće jutro nakon održanog koncerta. Na dan koncerta, od ranih jutarnjih časova, Kusturica, Nele i ostali su strpljivo podešavali instrumente i zvuk na mikseti, što je trajalo gotovo do pred sami početak prvog koncerta, tačno u podne. Tog jutra, bilo je prilično hladno i na momcima iz

"Zabranjenog pušenja" se mogla primijetiti ona vrsta pozitivne nervoze pred nastup. Kusta je u ustima držao veliku cigaru (nezapaljenu) i poput Neleta se žalio što nigde u Montrealu u zatvorenom prostoru ne može da zapali cigaretu i popije kafu, "kao čovjek".

Onako "u hodu", između dvije probe i koncerta, potpisnik ovih redova napravio je intervju sa Kusturicom i Neletom, sa kojima je u neka prohujala sarajevska vremena često drugovao i saradivao.

Kusta, da li je Tvoj angažman u "Zabranjenom pušenju" neka vrsta novog, potrebnog kreativnog pražnjenja, u pauzi između dva filmska projekta?

"Što se mene tiče, ja se ne osjećam da radim nešto novo! Između stvaranja i struktuiranja filma i pravljenja muzike i nema velike razlike. Film je vjerovatno najbliža

Na slici levo: autor teksta Bojan Bosiljić i Emir Kusturica. Na slici-desno: Nele Karajlić

struktura muzici. Bez obzira što on ima snagu reproduktivne umjetnosti, koja se asocijacijom vezuje uglavnom za literaturu i dramu, postoji suštinska relacija između filma i muzike"- tvrdi Kusta.

Kako je, u stvari došlo do toga da svirate u Montrealu?

"Ja sam prijatelj sa direktorom festivala Seržom Lozikom. Već dugo vremena pokušavamo da napravimo nešto posebno na festivalu koji se trudi da pokaže šta se dešava u svetu filma, van Holivuda. Na kraju, došli smo na ideju da zatvorimo festival koncertom "Zabranjenog pušenja".

U tvojoj kolekciji filmske "flore i faune" nalaze se i dvije "Zlatne palme", "Zlatni lav", "Srebrni medvjed". Osvajao si nagrade na svim najznačajnijim filmskim festivalima- u Kanu, Veneciji, Berlinu. "Svjetski filmski festival" u Montrealu je jedini festival "A kategorije "na kojem do sada nisi učestvovao. Hoćeš li se ovde pojaviti sa svojim novim filmom, na festivalu koji više nego ijedan drugi na sjeverno-američkom kontinentu prepoznaje i njeguje film kao sedmu umjetnost?"

"Ja nikada nisam planirao svoje uspjehe. Sve što radim, radim uglavnom da se ne obrukam. Sve što dođe poslije je pitanje sreće i nekog spleta okolnosti ili možda činjenice da ja baštinujem vrstu filmskog iskustva koja iščezava, dakle nešto što se vezuje za staru vrstu filma. Utoliko je možda i taj prijem mojih filmova na festivalima rezultat toga, što se festivala u Montrealu tiče, vjerovatno ću učestvovati, zašto ne?"

Možeš li nam otkriti šta novo stiže iz Tvoje

filmske radionice?

"Spremam nekoliko filmova, još nisam siguran koji ću da radim"- ostao je zagone-tan Kusturica, koji je do sada u svojoj karijeri uvijek vukao prave poteze i uvijek znao da izabere i uradi ono najbolje.

Uostalom, evo šta o Kusti misli njegov prvi saradnik iz benda i dugogodišnji prijatelj Nele Karajlić, "frontmen" i "spiritus movens" "Zabranjenog pušenja".

Nele, je li Kusta bolji reditelj ili gitarista?

"Ma, on je lukav čovjek! Kada režira, razmišlja kao gitarista, a kada svira razmišlja kao reditelj".

Koliko je Kustino prisustvo u "bendu" značajno za popularnost "Zabranjenog pušenja".

"Kusta je u svakom slučaju spona između nas i publike na Zapadu u tom nekom prvom predstavljanju benda. Poslije, kada stvari na koncertu počnu da se odvijaju, publici postaje jasno da je to iza čega Kusta stoji vrlo kvalitetno, bez obzira da li je u pitanju film ili muzika. Na neki način, ovo je fuzija između te dvije umjetnosti. Najljepse je bilo tamo gdje smo svirali odmah nakon projekcije filma "Crna mačka, beli mačor," kao što je to bilo na Korzici ili u Bukureštu. Publika prvo pogleda film, onda se sklanja bijelo filmsko platno i počinje koncert. To je praktično 4 sata ludog programa za raju koja je došla da vidi tu vezu između filma i muzike".

Od nekadašnjeg "Zabranjenog pušenja" ostalo je samo ime. Danas, to je sasvim drugačiji sastav. Uz promjenu muzičkog repertoara, vidljive su i personalne izmjene!?

"Nakon što smo 1998. godine snimili muziku za film "Crna mačka, beli mačor" shvatili smo da je to zanimljiv materijal koji bi se mogao svirati uživo. Prošle godine, počeli smo prvo da sviramo u Italiji, a nakon toga napravili smo turneje po Francuskoj i Njemačkoj. Potom smo snimili i CD za pariški "Univerzal", pod nazivom "Unca, unca tajm", koji bi mogao da se uskoro pojavi i ovde u Kanadi. Svirali smo i u Španiji, Portugalu, Poljskoj, tamo je bilo jako zanimljivo".

Dobili ste ogroman publicitet u Montrealu. Kako Ti se sve ovo čini?

"Niko nije savršen! Kusta nam je rekao da je ovaj festival jako bitan i zato smo mi i došli. Vidim da je atmosfera oko festivala zaista dobra, jedino sam iznenađen hladnoćom, ne ljudi, nego vremena. Drago mi je da smo ovde, po prvi put na sjeverno-američkom kontinentu, mogli da sviramo ovu našu novu muziku. Ja inače nisam neki veliki poznavalac filmske umjetnosti. U životu sam do sada gledao samo pet filmova, naravno Kustinih Č "Sječas li se Doli Bel", "Underground", "Crna mačka, beli mačor"...- uz smijeh govori Nele.

Kakav je dalji "red letenja" "Zabranjenog pušenja"?

"Sljedeća varijanta je ponovo Francuska, koja je sada, kako se to kaže, naša matična zemlja".

Prošlo je više od osam godina otkako je "pao mrak na olimpijski grad". Da li si u kontaktu sa tvojim kolegama koji su ostali na "drugoj strani"?

Slabo. Svako "fura" svoj film i život" – lakonski odgovara Nele, čija životna filozofija se krije negde u onoj čuvenoj strofi iz njegove pjesme: "Ko igra za raju a zanemaruje taktiku završiće karijeru u nižerazrednom Vratniku"... Il' si bos, il' si hadžija. Nele, je naravno, izabrao da bude ovo drugo.

Bojan Ž. BOSILJIĆ